

C ALBERT CAMUS

Ciuma

Traducere din limba franceză
și note de Eta Wexler și Marin Preda

POLIROM
2019

Tarrou fusese acela care îi ceruse lui Rieux întrevederea consemnată în carnetele sale. În seara aceea Rieux îl aștepta, și tocmai își contempla mama care stătea cuminte pe un scaun într-un colț al sufrageriei. Când nu mai avea treabă cu gospodăria, ea își petrecea vremea aici. Cu mâinile împreunate pe genunchi, aștepta. Rieux nici măcar nu era sigur că el era cel pe care ea îl aștepta. Totuși, ceva se schimba pe obrazul ei atunci când el apărea. Întregul mutism pe care o viață de trudă îl brăzdase pe acest obraz părea atunci să se însuflețească. Apoi, doamna Rieux recădea în tăcere. În seara asta privea pe geam, în strada acum pustie. Iluminatul de noapte fusese redus cu două treimi. Și, din loc în loc, o lampă foarte slabă își arunca puținele reflexe peste umbrele orașului.

— Oare or să țină lumina asta pe tot timpul ciumei? zise doamna Rieux.

— Probabil.

— Numai de n-ar dura până-n iarnă. Ar fi trist atunci.

— Da, zise Rieux.

Văzu privirea mamei ațintindu-i fruntea. Știa că neliniștea și osteneala ultimelor zile îi supseseră obrazul.

— N-a mers bine azi? zise doamna Rieux.

— O! Ca de obicei.

Ca de obicei! Asta înseamnă că noul ser trimis din Paris părea să fie mai puțin eficace

decât primul, și statisticile urcau. Posibilitatea de inoculare a serurilor preventive se limita numai la familiile deja atinse. Ar fi fost nevoie de cantități industriale pentru o vaccinare generală. Majoritatea ganglionilor inflamați nu voiau să se spargă, ca și când ar fi venit epoca întăririi lor, și îi torturau pe bolnavi. De ieri apăruseră în oraș două cazuri de epidemie de o formă nouă. Ciuma devenea acum pulmonară. În aceeași zi, în timpul unei întruniri, medicii extenuați, în fața unui prefect dezorientat, ceruseră și obținuseră să se ia noi măsuri pentru a evita contagiunea care se producea, la ciuma pulmonară, de la gură la gură. Ca de obicei, tot nu se știa nimic.

Își privea atent mama. Privirea frumoșilor ei ochi căprui făcu să urce în el ani de afecțiune.

— Ți-e cumva frică, mamă?

— La vârsta mea, nu prea mai ai de ce să-ți fie frică.

— Zilele sunt tare lungi și eu nu mai sunt niciodată acasă.

— Mi-e totuna că te aștept, dacă știi că trebuie să vii. Iar când nu ești acasă, mă gândesc la ce faci. Ai vreo veste?

— Da, totul e în ordine, dacă e să mă iau după ultima ei telegramă. Dar știi că spune așa ca să mă liniștească.

La ușă țârâi soneria. Medicul îi surâse mamei și se duse să deschidă. În penumbra culoarului, Tarrou părea un urs mare, îmbrăcat în cenușiu. Rieux îl pofti să se așeze în fața biroului său. El însuși rămase în picioare după fotoliu. Îi despărțea singura lampă aprinsă în odaie, pe birou.

— Știi că pot vorbi deschis cu dumneavoastră, zise Tarrou direct.

Rieux aprobă în tăcere.

— Peste două săptămâni sau peste o lună nu veți mai fi de nici un folos aici, sunteți depășit de evenimente.

— Este adevărat, zise Rieux.

— Organizarea serviciului sanitar este proastă. N-aveți nici timp, nici oameni.

Medicul recunoscuse iarăși că asta era adevărul.

— Am aflat că prefectura se gândește la un fel de serviciu civil care să oblige bărbații sănătoși să participe la salvarea generală.

— Sunteți bine informat. Dar nemulțumirea este deja mare și prefectul ezită.

— De ce nu chemați voluntari?

— S-a făcut și asta, dar rezultatele au fost mediocre.

— S-a făcut pe cale oficială, cam fără convingere. Ceea ce le lipsește e imaginația. Ei nu sunt niciodată la înălțimea epidemiilor. Și remediile pe care și le imaginează abia sunt bune pentru un guturai. Dacă îi lăsăm așa mai departe, vor pieri cu toții, și noi cu ei.

— E probabil, zise Rieux. Trebuie să-ți spun că s-au gândit totuși la cei din închisori, pentru ceea ce aș numi muncile grele.

— Mi-ar plăcea mai mult să le facă niște oameni liberi.

— Și mie. Dar, în definitiv, de ce?

— Am oroare de condamnările la moarte.

Rieux se uită la el.

— Atunci? zise.

— Atunci, am un plan de organizare pentru formații de sanitari voluntari. Dați-mi autorizația să mă ocup de asta și să lăsăm la o parte administrația. De altfel, nici nu mai face față. Am prieteni în aproape toate părțile și ei vor forma primul nucleu. Și, bineînțeles, voi participa și eu.

— Nu vă îndoiiți, desigur, că primesc cu plăcere, zise Rieux. E nevoie să fii ajutat, mai ales în această meserie. Iau asupra mea sarcina să conving prefectura să accepte ideea. De altfel, nici n-au de ales. Dar...

Rieux se gândi un moment.

— Dar această muncă poate fi mortală, știți asta foarte bine. În orice caz, trebuie să vă previn. V-ați gândit bine?

Tarrou îl privea cu ochii săi cenușii.

— Ce părere aveți de predica lui Paneloux, domnule doctor?

Întrebarea era pusă în mod firesc, iar Rieux răspunse în același fel.

— Am trăit prea mult în spitale ca să-mi placă ideea pedepsei colective. Dar, știți, creștinii vorbesc uneori în felul ăsta, fără să creadă într-adevăr vreodată în ceea ce spun. Sunt mai buni decât par.

— Credeți, totuși, ca și Paneloux, că ciuma are partea ei bună, că ne deschide ochii, că ne silește să gândim?

Doctorul scutură din cap cu nerăbdare.

— La fel ca toate bolile din această lume. Ceea ce este adevărat în legătură cu relele acestei lumi este adevărat și în legătură cu ciuma. Ea poate folosi pentru a-i înălța pe câțiva. Când vezi însă mizeria și durerea pe care o aduce, trebuie să fii nebun, orb sau laș ca să te resemnezi cu ciuma.

Rieux abia ridicase vocea. Dar Tarrou făcu un gest cu mâna parcă pentru a-l calma. Surâdea.

— Da, zise Rieux dând din umeri. Dar nu mi-ați răspuns. V-ați gândit bine?

Tarrou se așeză mai comod în fotoliu și întinse capul spre lumină.

— Credeți în Dumnezeu, domnule doctor?

Întrebarea era din nou pusă în mod firesc. Dar, de astă dată, Rieux ezită.

— Nu, dar ce semnificație poate să aibă asta? Sunt în întuneric și încerc să văd limpede prin el. Asta a încetat de mult să mi se pară original.

— Dar nu e oare asta ceea ce vă desparte de Paneloux?

— Nu cred. Paneloux este un om cu carte. N-a văzut destui oameni murind și de aceea vorbește în numele unui adevăr. Dar cel din urmă preot de țară, care are grija enoriașilor lui și care a auzit suflarea unui om trăgând să moară, gândește la fel ca mine. El s-ar strădui să înlăture suferința, înainte de a dori să demonstreze cât este ea de bine-venită.

Rieux se ridică; obrazul lui era acum în umbră.

— Să lăsăm asta, dacă nu vreți să răspundeți, zise el.

Tarrou surâse fără să se miște din fotoliu.

— Pot să răspund printr-o întrebare?

Doctorul zâmbi la rândul său:

— Vă place misterul, zise el. Dați-i drumul.

— Iată, spuse Tarrou. De ce dați dumneavoastră înșivă dovadă de atâta devotament, din moment ce nu credeți în Dumnezeu? Răspunsul dumneavoastră mă va ajuta, poate, să răspund eu însumi.

Fără să iasă din umbră, doctorul zise că răspunsese mai înainte, că dacă ar crede într-un Dumnezeu atotputernic, ar înceta să mai vindece oamenii, lăsându-i atunci lui această grijă. Dar că nimeni pe lume, nu, nici măcar Paneloux, care credea că e credincios, nu credea într-un Dumnezeu de acest fel, din moment ce nimeni nu se lăsa în voia soartei, și că din acest punct de vedere cel puțin el, Rieux, credea că se află pe calea cea dreaptă, luptând împotriva creațiunii așa cum e ea.

— Ah! zise Tarrou, asta este deci ideea pe care v-o faceți despre meseria dumneavoastră?

— Cam asta, răspunse doctorul, revenind în lumină.

Tarrou fluieră încet și doctorul îl privi.

— Da, zise el, gândiți în sinea dumneavoastră că e nevoie de orgoliu pentru asta. Dar n-am decât orgoliul care îmi trebuie, credeți-mă. Nu știu ce mă așteaptă și nici ceea ce va urma după toate astea. Pentru moment există bolnavi și trebuie să-i vindec. După aceea o să reflectăm, și eu, și ei. Dar cel mai urgent lucru este să-i vindec. Îi apăr cum pot, nimic mai mult.

— Împotriva cui?

Rieux se întoarse spre fereastră. Ghicea în depărtare marea, după o condensare mai întunecată a orizontului. Resimțea doar oboseala, dar lupta în același timp împotriva unei dorințe neașteptate și nesocotite de a dezvălui ceva mai mult din ființa sa acestui om ciudat, dar pe care îl simțea aproape.

— Habar n-am, Tarrou, îți jur că habar n-am. Când m-am apucat de această meserie, am făcut-o într-o oarecare măsură în mod abstract, pentru că aveam nevoie de asta, pentru că era o situație ca oricare alta, una dintre acelea la care se gândesc tinerii. Poate și pentru că era deosebit de greu pentru un băiat de muncitor ca mine. Și apoi a trebuit să văd cum se moare. Știi că există oameni care refuză să moară? Ai auzit vreodată o femeie strigând *Niciodată!* în clipa morții? Eu, da. Și am descoperit atunci că nu mă puteam obișnui cu așa ceva. Eram tânăr și credeam că dezgustul meu se adresează ordinii însăși a lumii. Între timp am devenit mai modest. Pur și simplu,

Top 10+

POLIROM

Șobolanii încep să moară pe străzile din Oran. E semn de ciumă, confirmată destul de greu de medicii orașului. Fiindcă autoritățile se mișcă încet și declară carantina abia după ce epidemia nu mai poate fi stăpânită, doctorul Rieux, unul dintre primii care au știut cu ce se confruntă, organizează el însuși echipe de intervenție. Orașul abia respiră sub amenințarea morții; oamenii sunt închiși între zidurile lui și privesc nepuțincioși cum flagelul lovește din ce în ce mai aproape. Apărut în 1947, *Ciuma* este considerat unul dintre cele mai profunde și mai influente romane ale secolului trecut. Departe de a fi doar o poveste despre ciumă, el vorbește în egală măsură despre marile catastrofe ale epocii, despre „ciuma brună” ce a devastat Europa în secolul XX. Lașitate, dăruire, nesăbuiță, iubire, credință și disperare, toate se amestecă și se împletesc într-o carte despre om și umanitate.

EDITURA POLIROM

ISBN 978-973-46-7977-5

9 789734 679775

www.polirom.ro

Carte publicată și în ediție digitală